

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai szétküldve:	
Egész évre . . . . . 12 frt	Egész évre . . . . . 14 frt	Fél évre 7	Fél évre 8.50
Negyed évre 3	Negyed évre 3.50	Egy órára 1	Egy órára 1.20

Kiadóhivatal:

As „Aradi Nyomdatársaság”, főut. 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. petit sor egyzer . . . 6 kr Bélyegűj külön . . . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 „ Nyiltór sora . . . . . 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-ceanádi egyesült vasutak palotájában, hová, a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak inmert köztől fogadunk el.

Késiratokat vissza nem küldünk.

A szobor-ügy története.

— Négy közlemény. —

Budapest, november 4.

III.

Háromszáz éve hangzik a panasz mind két fél részéről, hogy nemzet és uralkodóház nem képes egymással kibékülni, mert a kibékülés nem őszinte soha; mindig háttéri gondolatai vannak, melyek kisírnak a tettek ből és cselekedetből; ezek megrontják a bizalmat, amely bizalmatlanság volt eddig a szülő anyja minden rosznak. Egy örökös en elégedetlenkedő, lázongó, bizalmatlankodó nemzetet fölülről úgy akartak ellensúlyozni, hogy erejét a lázongástól, a lehetőséget a forradalmaktól melyek mindig az elszakadást czélozták, elvegyék: a mely törekvésre a nemzet mindig újabb és újabb forradalmakkal felelt.

A forradalmak után újabb elnyomatás, újabb elkeseredés, gyűlölködés származott, a mely eltartott egy másik forradalomig.

Es ez így ment háromszáz év óta mindig. Egy áldatlan harcz nemzet és uralkodó és a birodalomnak az uralkodóhoz őszintébb tulsó fele között.

Mert nemzet és uralkodóház nem értették meg egymást. Nemzet az uralkodó háztól, uralkodó ház a nemzettől követelte a közeledést, az őszinteséget, a bizalmat, a feledést, a jóakarát és hűség nyilvánulását. Ez olykor-olykor meg is történt, de talán soha oly nyiltan, oly férfiasan, oly lovagiasan, oly őszintén, oly igazán, mint jelenleg. Ugy látszik a bölcs s derék, minden ízében karakteres, humanus jólelkű uralkodó föltette magában, hogy ennek a régi viszálynak véget vet. Megmutatja hogy nála a kibékülés őszinte, igazi, minden háttéri gondolat nélkül, és ha látja, hogy ugyanez áll a nemzetnél is, többé nem fogja a kölcsönös bizalomnak utját állni semmi. Meglesznek adva mindazok az attributumok, melyeket az igazi bizalom csak megadhat. Amde legyünk erről előbb meggyőződve.

Es ha nincs ez az áldatlan „függetlenség” párt, ha nem üti föl az ő, bizony bizony nem okos fejét Apponyi ur, hogy olajat öntsön a tüzre: az óta megvan minden!

De még az uralkodó folytonos előzenyességet, folytonos közeledést, őszinte kibékülést tanusított, valljuk be, hogy ezt nem viszonzottuk semmivel. — Szóval, bókollással, hízegő szavakkal, parádéval, külsőségekkel igen, de egyetlen oly cselekedettel sem, amely az őszinte bensőnek lett volna nyilvánulása, az őszinte feledésnek és kibékülésnek, amely gyakran oly kicsinségben nyilvánul mint

egy koszoru letétele egy sirra, de sem ennek, sem másnak, amire az uralkodó azt mondhatta volna: ez volt az igazi!

Most már értelek nemzetem! látom hogy szeretsz igazán, a mi legcsalhatatlanabbul az oly gyengéd figyelem által tünik ki, mellyel az illetőnek jóleső pillanatot akarunk szerezni. Nem az a szeretet, a vonzódás jele, hogy fényt, parádét fejtünk ki amihez semmi bensőség nem kell: hanem olykor egy mosoly, egy kézzorítás, avagy a részvét és szeretetnek bizonyos, elő nem irható, önmagától jövő nyilvánulása többet ér, ezer jubiláris illuminációnál.

Ilyen volt a király részéről a százezer arany: az ellene vétkezőknek.

Ilyen volt a „honvéd hadsereg föltámasztása.” Az 1848-iki honvédtisztek visszahelyezése a régi rangba! Nagy dolog ez! meg kell ezt tudni érteni; Es számtalan oly vonás, melyet az uralkodó minden alkalommal, mikor csak tehetett, tanusított.

De mivel viszonzottuk mi? Követelésekkel. Hogy nem elég a honvéd hadsereg, hanem ágyu is kell még ahhoz. Persze hogy annál hamarabb készen legyünk, mert hiszen ha külmegettámadtatás ellen kell, lesz ahhoz elég! — Aztán kell önálló magyar hadsereg és önálló pénzügy a mely ezt istápolja.

Hiszzen ha kívülről jönne támadás? Itt a közös hadsereg! A pénzügyet rendezzük úgy, hogy minden óhajtsáknak megfeleljen; de miért éppen ez a nagy önállósági törekvés ezzel a jelszóval hogy: Éljen Kossuth! Mert körülbelül ez a válasz mindenre! . . . Nem a nemzet részéről, nem a nagy többség részéről, hanem egy türelmetlen, fészkelődő, mindennel elégedetlen durczás és daczos kisebbség részéről amely a nemzet őszinte nyilvánulásaiba mindenkor belepiszeg, belefüttyül.

Jól tudják azt a nyilvánosan szereplő egyének, hogy mily érzést idéz elő az általános tetszésből kisziszegő piszegés, vagy kivisítő fütty! Vajjon mit mondott volna ehhez Apponyi Miskolczon vagy Kassán? De ily durva, kvalifikátlan kiméletlenséghez nem találkozott senki, pedig elegen ki nem állhatták ott Apponyi urat; de ha találkozott volna is valaki, jól elverte volna a közönség. S ime, a a nemzeti nagy többségnek az uralkodó iránt nyilvánuló lelkesedésébe mindig bele sziszeg és füttyül a felkiáltás: Éljen Kossuth!

Mi persze azt tartjuk, hogy ez semmi! Pedig ez annyi, mint mikor egy családi életben a férj vagy a feleség, mindig a szeretőjét emlegeti. Ami a

legnagyobb kiméletlenség a világon! Ha már nem tudja felejteni és szereti még mindig, hát rejtse keblébe mélyen: de ne emlegesse a családban minduntalan, arczképét ne függeszse az ágya fölé, háját ne hordja a karján karperecz gyanánt. Mert ez kész viszály, kész családi boldogtalanság és elszakadás. Ezzel a tettel szemben hiába minden biztatás és hízegés, meg a hűség hangoztatása, ami nem békéltető, de undorító és sebző!

Hiszzen előbb-utóbb, de mi nem Kossuth-tal élünk most frigyben; nemzetünk boldogságát nem tőle, hanem az uralkodó házzali békés együttéléstől várjuk; hát miféle malicizna (mert ez nem kegyelet) az egy ilyen nagylelkű uralkodóval szemben, folyton Kossuthot éljenezni, emlegetni, diszpolgárrá választani? Hiszen ez tromf! és a nemzetnek nincs annyi józan ítélő tehetsége, hogy ezt fel bírja fogni?

Hiába való beszéd az: hogy ez kegyelet; Tessek azt a kegyeletet nem tüntetően, nem lármásan, nem henczegően megőrizni, és netessék politikai akciókra felhasználni ami a kegyelet természetével egyáltalában nem fér össze. Es mert ez a Kossuth kultusz oly nagy hanggal megy, hogy abból nem lehet mást következtetni, minthogy ebben a demonstrációban az egész nemzet részt vesz: hiába állnak ott ő Felsege mellett megdöbbenve a tanácsadók, hiába mondják neki hogy: Uram király ne vedd azt úgy! Mert amint hogy Kassán egy Apponyi ellen füttyülőt eltángáltak volna, hát ez ellen a kiméletlenség ellen, ami egy ily jó uralkodóval szemben történik, nincsen szava senkinek? De mikor egy kegyeletes tényt kellene tanusítani, hát felzudul az egész ország? Ez nem módja annak, hogy mi boldogulhassunk valaha.

Hiába ez ellen beszélni! Az uralkodó nem lát az emberek szívébe, ő a cselekedetek után ítél.

En tudom, érzem, az ország nagy többsége tudja, érzi az igazi szeretet, ragaszkodást, hálas elismerést jó királyunk iránt, de ezt durva figyelmetlenséggel, föl sem vevéssel, illetlen és nevetlen betyárizmussal bebizonyítani nem lehet. Az illemszabály a politikában is megtartandó, sőt a diplomácia megköveteli az a minucziákig: hát azt egészen mellőzni, vagy igen nagy nevetlenségre, vagy szándékos durvaságra mutat.

Sajnos, be kell vallanunk, hogy a ne-

veletlenség az, mely nálunk ily szomorú félreértéseket idéz elő.

És az ellenzék plane, annak a Szaparynak a bukását követeli, aki ezen félreértéseknek a kiegyenlítésében izzad, de ami úgy látszik sokkal sisiphusabb munka, mint amilyenek ő maga is gondolhatta.

Belföld.

Az állam háztartása.

Az államháztartás III. negyedévi eredményeiről, vagyis az 1892. júl.—szept. végeig előfordult bruttó bevételekről és kiadásokról szóló pénzügyminiszteri kimutatás — mint táviratunk hozta — tegnap jelent meg. Az eredmény az, hogy a múlt év hasonló negyedéhez képest a bevételek 8.623,640 frttal kedvezőbbek, ellenben a kiadások 9.032,038 frttal nagyobbak, vagyis kedvezőtlenebbek. A bevételeknél jelentékenyebb emelkedés van a fogyasztási adóknál 991 ezerrel, a bélyegeknél 216 ezerrel, a jogilletéknél 593 ezerrel, a dohánynál 561 ezerrel, a pénzkohászatnál és vasműveknél egynegyed millióval. A kiadásoknál az államadósságok összes nemeinél 2.104,475 frt több kiadás mutatkozik, mely főképen az italmérési kártalanítási tőkék kamataiból, a lánczid-kölcsön elsőbbségi kötvényeinek beváltásából ered. A pénzverdénél a nagybörzsművi anyagbeszerzés 343,814 frt kiadást többet okozott. Egészben véve a III. negyed mérlege 408 ezer forinttal kedvezőtlenebb, mint a múlt év hasonló negyedénél volt.

Reiszig Ede programbeszéde.

A kereskedelmi államtitkár, Zsombolyán tartott programbeszéde olyan politikai enuncziáció, mely állami életünk minden részére az összes aktuális kérdésekre kiterjedvén, a szónok személyének foutsága miatt mindenfelé nagy figyelmet foug kelteni. Az új államtitkár e beszédében tulajdonképen először lépett a nyilvánosság elé s így programbeszéde nemcsak a zsombolyai kerületnek szólt, de programadás volt az egész hazai közönség számára. A kitünő beszéd elejétől végig a magyar szabadelvű politikának volt kifejezője. Annak a politikának, melyet a szabadelvű párt vall, s melyet a kormány törhetetlenül követ. A nagyszabású ovációt örömmel üdvözöljük, mert világgá szóló bizonyítéka annak, hogy Reiszig Edében a magyar államélet céltudatos, munkaravágyó, tette képes munkást nyert, ki nagy feladatai teljesítésére nemcsak lelkesedéssel, de kötelességérzettel vállalkozott. Reiszig beszéde a munkának hirdetője a szóbeszéd idejében, a kötelességek hirdetője az ambíciók és vágyak kórában. A beszédet minden komoly, körültekintő politikus őszinte megelégedéssel fogadja, mert a mai kormányzatnak frázis nélkül való, komoly kifejezését látja benne.

Az állami tisztviselők és az utadó.

A pénzügyminiszter egyetértőleg a ka-

reskedelmi miniszterrel kijelentette, hogy miután az 1890: I. t. c. 23. §-a alapján fizetendő utadó a községi adó természetével bir, a fővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban lakó állami tisztviselők állandó illetményeikre, illetőleg nyugdíjaikra eső állami adó után utadóval meg nem róhatók.

A válsághirekről.

Budapest, november 4.

(n—.) Alig van nap, melyen az ellenzéki lapok a legborzasztóbb válsághirekkel ne rémitgetnék a könnyenhivőket. Szapary gróf miniszterelnök bukik a szoborleplezési ügy miatt! A kormány egyenetlenkedik s az összedülésre érett a vallásügyi reformkérdések miatt! Erről szólnak a lármahirek a legkülönbözőbb változatokban.

Egyik sem igaz, csak az a való, hogy e híreket terjeszti a szélsőbaloldalnak elszakadásra törő Kossuth politikája s az Apponyi-pártnak nem annyira Szapary gyűlölete, mint a hatalom után való epekedése.

Szapary gróf csak úgy bukhatnék, ha elvesztette volna a törvényhozás két tényezőjének a királynak és az országgyűlés többségének, evvel tehát a nemzetnek bizodalját. Szapary gróf midőn elfogadta helyeselte s a képviselőház előtt védelmezte a budai honvédszobor leplezésének ismert módozatát, csak az 1867-iki kiegyezés szellemében cselekedett, azon kiegyezésében, melynek célja a király s nemzet közti bensőség folytonos erősítése s a múlt dicső emlékei s a jelen intézmények közti engesztelődés és összhang helyreállítása, s melynek föntartását ő Felsége koronás királyunk elele föfeladatának s trónja legerősebb támaszának tekintti. Azon kiegyezés szellemében cselekedett Szapary gróf, melynek hasznosságát az 1867-től lefolyt huszonöt év alatt nemzeti s állami megerősödése folytán a nemzet fölismerte. Az ellenzék izgatása lehetetlenné tette — legalább egyelőre — a leplezési mód végrehajtását; de azért Szapary gróf elvesztette-e a király bizalmát s a kiegyezés alapján álló s azt védő többségnek támogatását? Oly kérdés, melyre válaszolni sem szükséges.

A vallásügyi reformkérdések felett most folynak a tanácskozások a minisztertanácsokban. A végleges diadal után türelmetlen ellenzék az általa óhajtott eredményt előlegezve, kiabálja: a kormány tagjai e kérdésekben meghasonlot-

tak, tehát szétdől a kormány s vele szétszakad az azt támogató többség!

Csak lassan a testtel urak! A kérdés kényes; azzá teszi a protestánsok féltékenysége a katolikusok felébredt önértete, s a különféle autonomiáknak, melyek többnyire nemzetiségekkel esnek össze, titokzatos némasága. Ami iránt a kormány ígéretet tett, a vegyes házassági gyermekek állami anyakönyvezése, és a zsidó vallás reczepcziója iránti előterjesztését rövid időn meg fogja tenni. Ki tudja, ezeknek is mi lesz a sorsa a felsőházban?! A vallásügyi törvényhozás egész vonalán az ellenzéki pártok oly forradalmi radikális elveket fogadtak el, melyek végrehajtása a magyar állam jelen adminisztrációja mellett egyszerűen lehetetlen; amit azokból a magyar kormány helyeselt, tette csak elvileg, s azon előfeltétellel, hogy azokról szó sem lehet addig, míg az állami közigazgatás a legszigorubb felelősséggel, ellenőrzéssel teljesen meg nem alkottatik. Amit e kérdésben a kormány pozitív ígéretet tett, azt teljesíti is, s e tekintetben a kormány tagja közt teljes az egyetértés — a többinek előkészítése iránt lehetnek különféle vélemények a kabinetben, de azok csak a mikéntre s a lehetőségre vonatkozhatnak, s válság okát nem képezhetik.

Hogy a szabadelvű párt ily körülmények közt szétszakadjon, azt az ellenzék kívánhatja, de azért csak absurdum az. Neki most, mikor Apponyi gróf — e nagy talentumu államférfiúnak mely eltévedése! — a szélsőbaltól immár csak egy alig látható vonal választja el, nagy s a nemzet nyugalmas s biztos fejlődésének életérdekeit érintő roppant feladata van megvédeni Déák művét, a kiegyezést, melynek alapvető gondolata az volt, hogy a nemzet s az uralkodó ház közötti végzetes szerencsétlen bizalmatlanság megszűnjön örök időkre! Apponyi magartatása, lapjainak könnyelmű, meggondolatlan beszede a nemzet s királya közti viszonyt kompromittálni képes — hiszen nem eshetik-e fájdalmasan a királynak, hogy Magyarország fővárosa, melyet csak pár hóval előbb emelt szekvárosává, az ő uralmát el nem ismerő Kossuthot diszpolgárrá választotta; nem fájhat-e neki az az Apponyi-párt és szélsőbal által mesterségesen felszított országos Kossuthház, s nem csepegtethetnek-e ezek alapján bizalmatlanságot nemes szivebe ellen-

TÁRCA.

— November 5. —

Egy vén kolerás emlékei.

— Jam alios vidi ventos! —

Őszi kolera! Anyira nem érdemes tőle félni, hogy egynemely újság egyenesen reklámtökének használja föl a szegény jábor ázsiai vendéget, mint a cognac-termelők és vörösborgyárosok.

Igy állván a dolgok, legokosabb megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy meg kell birkozniuk a kolerával.

Értelmes embernek nem is olyan ijesztő ez a veszedelem, mert lám száz meg száz orvos él napról-napra, hétről-hétre ezernyi ezer kolerás beteg között, anélkül, hogy magának a legcsekélyebb baja is lenne.

Persze, aki jóllakik száraz hallal s beza-bál rá féllakó vizet, az akkor is elpusztul, ha a kontinens hire-hanva sincs az ázsiai rémnek.

Nem is igazándi kolera ez az őszi járvány. Valami rendes tifusz kétszer annyi áldozatot szokott szedni, nem is szólván a tüdővészről, mely az emberiség hetven százalékát pusztítja ki ebből az árnyékvilágból.

De hát ezek a betegek állandóan ott szerepelnek az egészségügyi statisztika „halálokok”

czimű tabelláin, (mely kényes rovatba nem egy szórakozott orvos a tulajdon nevét irogatja be) s így senkinek se jut eszébe, hogy megijedjen tőlük.

Az igazándi a „nagy kolera” olyan, mint a 73-iki volt.

Ez sem épen a halottai nagy számával imponált, mert hisz alig egy perczentjét vitte el a lakosságnak majd két éves grasszálása alatt.

Hanem a külsőségei, az ünnepélyes komorságok tették megdöbbenővé uralmát.

Olyan elevenen emlékszem rá, mintha tegnap történt volna.

Nolcz, kilencz éves gyerek lehettem, az apám magával vitt valami kisebb vidéki kirándulásra.

A nagy kolera esztendejében, úgy augusztus derekán volt.

A megyei „csinált uton”, daczára a nagy szárazságnak meglehetősen lassacska döcögött a szekerünk.

Emésztő forrósággal sütött le a kánikua napja.

Ugy szép sorjában négy-öt falun szaladtunk keresztül.

A ragyogó verőfényen csak annál megdöbbenőbb volt az a mélységes, szomorú csönd, mely tudtunkra adta, hogy itt már a fekete halál járt előttünk.

Még a legnépszerűbb falusi ováció, a harsány kutya-koncert sem üdvözölte jövötünket.

Majd mindegyik kapufélfán ott meredezett a vészjelző pózna, az obligát rongycsomóval, ami a „járvány-orvosok” utmutatója akart lenni; akik persze jobbára épp az így megbélyegzett kolera-fészkeket kerülgették el a legnagyobb óvatossággal.

Az utcán sehol egy eleven ember.

A falu végén a korcsma előtt a porban építgetett kicsi sárkemenzét homokpogácsának egy ölbéli kis gyermek. Valószínű, hogy nemcsak az ivóból a korhely vendégeket, hanem a söntés mögül a korcsmárosokat is elvitte már az a retentő vendég, mely csontöklével egyszerre odacsapott a hosszú tölgyasztalra s döngő tulvilági hangon elrikkantotta az ősi jelszót:

— Ki a legény a csárdában?

Hát bizony senki. Az a kis poronty maga maradtott a nagy pnsztulásból.

Ahogy kiértünk a faluból, valami keskeny patak-hidon kellett volna áthajtatnunk.

Az ut hajlása miatt csak épp mikor a hold tövébe értünk, vettük észre, hogy nem lehet rajta átmenni, mert már velünk szembe szekerek jönnek.

ségeink a magyar nemzet királyhűségéért iránt?

Hisz már annyira meggy eltévelyedésében Apponyi lapja a *Pesti Napló*, hogy október 31-ik esti lapjában a Kossuth nagyváradi választását ellenzett Sal polgármester kitüntetését úgy adja fel oda is, meg a nemzetnek is! (hova? Turinba?) mint annak bizonyítékát, hogy Szapáry ellenséges indulattal van — Kossuth iránt!

Igen. Kossuthnak ellenségei vagyunk mostani politikájáért, mely azonban már régi: 1849. ápril 14-iki keletü. Ellenségei vagyunk, mert a nemzet s uralkodója közti jó viszony zavarossá tételét czélozza, s e zavarosban nemzetünk összes ellenségei halászhatnak csak. E tudatban a szabadelvű párt egy Szapáry gróf miniszterelnökkel, s őt ezen nehéz harcában, melyet nemzete érdekében harcol, bizonynyal lelkesen támogatni fogja ezután is.

Irányi öröke.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, november 4.

Az újságíró tisztje merő önmegtudás.

Az élet viharzó árában a saját énje hátterbe szorul mindig, mert célja a köz szolgálata s ez az egyéniségnek halálos ellensége. Akár örvend, akár gyászol a világ, neki nem hivatása ujjongni az örvendezőkkel, könyezni a gyászolókkal, az ő rideg feladata — hány-szor kérlelhetetlenül nyomasztó! — hogy számot adjon a dolgok folyásáról és meg ne tévelyedjék soha az események horderejének és láncolatának logikus ismertetésében.

... Imhol Irányi Dániel, a nemzet halottja még a ravatalon, s mi már ebben a pillanatban, amikor csak gyászol minden jobberzésű, a fájdalmas parentálással egyszerre nemcsak egy fényes multra tüzzük a gyász leplet hanem ugyanakkor meg kell lebbentenünk azt a másikat is, mely egy pártnak a jövőjét takarja.

Az egyik lepel alatt pihen maga a puritán, a becsületes szívű vezér, másik alatt a gazdátlanul maradt vezérszerep, — áldatlan, ádáz versengések csiraja. És volna, aki az egyiket megilletődéssel, a másikat aggodalommal ne látná? Azon a könnyen keresztül, melyet a ravatal halottja sajtól szeméinkbe, erőszakosan verődnek át azok a metsző tekintetek, melyekkel a vezérségre halálosan éhes kufár lelkek Irányi örökét illetik.

Mások csak gyászolhatják a leghazafiasabb

Félreállottunk, hogy megvárjuk, míg a hid szabad lesz.

Es jött jött a gyászos, szomorú menet. Közöséges fakó szekerek, apró lovacskákkal, kenetlenül sirdogáló fatengelyekkel.

Lépést jöttek, szörnyen lassan haladtak azontul meg tetejével meg voltak rakva valami ijesztő rakománygyal.

Tompá feketére mázolt, gyalulatlan koporsók voltak a szekereken, tiz tiz darab mindegyiken.

Ráértünk, hát gyermekes tudakossággal meg számláltam. Ötven kocsin ötszáz koporsó, Egész utazó temető.

En nem nagyon ijedtem meg a halál ezen impozáns diadalmenetétől, hanem palócz kocsinak ugyancsak inába szállott a bátorsága.

Eleinte csak hánytá magára a keresztet, hanem aztán elkezdett sápadozni, reszketni,

Szerencsére az apám idejekorán észrevette hogy ez a Bera most mindjárt megkapja a kolerát, egyéb óvszer híján rámennyörgött hites stentori basszusával:

— Hajts gazember!

A kocsisunk ma is esküt tesz rá, hogy ez a kisebb fokú becsületsértés mentette meg a bizonyos haláltól: mert nem mert megkolerasodni.

szívek egyikének utolsó dobbanását, nekünk, az újságíróknak ügyet kell vetnünk az érem sötétebb oldalával is.

... Mi lesz Irányi örökével? A vezérszerep melyet a kidölt jeles annyi önmegtudással, olyan predestinált erővel és jellemmel viselt, ki öröklí utána? A versengés vásári zajában és jelentései között a versenyzők nagy mezőnyéből, ki az, ki elsőnek fog beérkezni?

A távirat vétele óta, mely Irányi halál híret hozta, ezek s ezekhez hasonló kérdések egész láncolata foglalkoztatja a politikában érdekelt kedélyeket. Am a függetlenségi párttól magától e kérdésekre a feleletet hiába várjuk, — onnan kapnók a legkevésbé. Ott most zavar és fejtelenség. Ott most zavar és fejtelenség honol és lesz továbbra is zavar és fejtelenség. Olyan nagy a vezérszerepre áhító zók száma, hogy azok között maga a függetlenségi párt tudja magát tájékozni a legkevésbé.

A start előtt egész csapat áll: E ö t v ö s Károly, P o l ó n y i Géza, J u s t h Gyula, T h a l y Kálmán, H e l f y Ignác. És a kitől mindezek félnek és rettegve rettegnek, az aposthata — U g r o n Gábor.

Tényleg a hivatottság Ugront jelölné e tekintélyes párt élére. Ugront, aki egyedül rá termelt a vezérszerepre s aki meg tudná adni a párt tekintélyes számának a nélkülözött nyomatókat és tekintélyt. Csakhogy Ugron vezérsége ma még a jövő zenéje. Ugron és a párt között ott áll — K o s s u t s Lajos. Amig a nagy öreg él, addig Ugronnak lehetetlen visszatérnie az élére annak a pártnak, amelyt éppen Kossuth megcsontosodott regacziója miatt hagyott oda, s amelynek egyedül Kossuth szellemének kultiválása kölcsönöz még valamelyes nimbuszt.

Ugronnak sok, nagyon sok a hive az odahagyott pártban. De hát a párt nem akar szakítani Kossuthal, bár — mint tudvalevő, — már is nem mindenben ért egyet vele, existenciájának forrásával. Ugron barátainak szeméből látjuk a biztatást: „Majd ... majd ...“ Egyelőre tehát ezzel hagyjunk fel. Vagyis Ugron ez időszert, ha csak valami bomlasztó erő föl nem üti a fejét, bors concout van.

Szemből áll tehát mindjárt a legelső sorban E ö t v ö s és P o l o n y i. Veszedelmes két konkurrens. Egyiknek és másiknak is vannak hivei. Egyik is tekintélyes ügyvéd, a másik is. Szóval: mindkettőnek kifizetné magát a „p á r t v e z é r“ — predikátum. És éppen ezért a harcz ketijük között a lehető legádázabb lesz — a kúisszak mögött. A kenyérnél hatalmasabb motor nincs a világon — ez kétségtelen. Hanem kerüljön ki győztesnek bármelyik, a másik, a l e g y ő z ő t t, az hallgatni fog s látszatra marad hívséges pártfél továbbra is. Megint a kenyér! Mert győztesnek lenni, az csak emelheti az ügyvédi presztizst. Am a legyőzött ügyvédre ki az ördög reflektálna komolyan.

Az igazság kedvéért és a köznek öröme azonban megjegyezhetjük, hogy eddig a versenyen E ö t v ö s előbbre van egy egész — félfejjel.

Thaly Kálmán legnépszerűbb jelöltje — saját magának. Tehát nem érdemes róla szólni.

Justh Gyuláról sem. Őt a hevesebb generáció jelölgeti, de a győzelemre való remény nélkül,

Hátra van még — Helfy.

Kora, Kossuth barátsága és jól konzervált függetlenségi aspirációja tényleg komoly jelöltnek tüntetik föl. De csak a laikus előtt. Aki tudja, hogy egy idő óta mi kavargó a függetlenségi pártban, különösen a fiatalabbak között, az Helfyre még százszoros pénz ellenében sem veszteget egyetlen krajczárt sem.

Hallották önök Károlyi Gábor legújabb levélét és stiklijét? Nem! No hát megsugom. Ez is egy közbekialtás, mint a többi. Csak hogy ezuttal a radikális gróf saját magát kiáltotta közbe. Még pedig egyenesen K o s s u t h és H e l f y közé.

Az előtt, a ki e sorokat írja, Károlyi Gábor egyszer így szólt:

— No én megmutatom, hogy Helfy pusztul Kossuth mellől. Meglássák. Szegény feleségem meghalt s most hol tölténem a parlamenti szüneteket másutt, mint Kossuthnál. Most legutóbb hónapokon át voltam az öregnél. És amíg én ott voltam, Helfy egyetlen egyszer mutatkozott. De többet nem amíg én az öreg mellett leszek, nem fog mutatkozni! Ezt is meglátják!

És Károlyi Gábor sokkal inkább fenegyerek, semhogy fölhogyna azzal, amit egyszer begyébe vett. Miután pedig Helfy nemcsak Károlyinak, hanem többeknek is a begyében van, hát a pártvezérségtől ő is szörnyen elesett.

Hogy hát mégis mi van az alatt a második lepel alatt, amely a függetlenségi pártvezérséget takarja?

Egyelőre három dolog: zavar, zavar és újra zavar. Csak az ne lenne aztán a zavarnak a vége, hogy belőle az kerüljön felszínre, aki leginkább tud halászni a — zavarosban. Na, na!

Az indemnyti.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, november 4.

Az a törvényjavaslat, melyet ma a képviselőházban W e k e r l e az 1893. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról benyújtott így hangzik:

1. §. A miniszterium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országában jogérvényes adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkező módosításainak figyelembe vételével, az 1893. év első negyedében érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat az alább következő szakaszokban meghatározott módon fedezhesse.

2. §. A kiadásokra nézve az 1892. évi állami költségvetésről szóló 1892. évi XIV. törvényzikk rendelkezései irányadók, felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen ezen törvény érvényben léte alatt, amelyek időközben alkotott külön törvények vagy törvényes intézkedések folytán fedezendők, de ugy ezen, valamint általában minden — a jelen törvénnyel adott felhatalmazás alapján teendő — kiadás az 1893. évi költségvetés keretébe lesz beillesztendő.

3. §. Jelen törvény 1893. évi január hó 1 én lép életbe, de hatálya az 1893. állami költségvetésről szóló törvény életbeléptével megszűnik, végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Budapest, 1892. november hó 4-én.

Dr. W e k e r l e Sándor s. k.
magy. kir. pénzügyminiszter.

A kormány és pártja.

— November 4. —

A hétfői konferencián — mint a „P. Hirlap“ biztos forrásból értesül — végre kibontakozik a kormány álláspontja és a válság természetébe tiszta bepillantást enged, melyet eddig igen zavartak a különféle sokszor egymásnak is ellentmondó hírek.

A kormány ki fogja jelenteni a párt előtt, (s e konferenciára a vidékeken tartózkodó képviselők is meghivatnak), hogy egyértelműen a kö t e l e z ő p o l g á r i h á z a s s á g o t, a p o l g á r i a n y a k ö n y v v e z e t é s t és a z s i d ó v a l l á s r e c z p e z i ó j á t t e r

jeszti a felség elé, mint programjának elmaradhatlan követelményeit s az elkeresztelési rendelet bonyolalmaiból az egyetlen kivezető utat, mely nem az állam vereségével végződik s e fölterjesztése mellett az egész kabinet szilárdan megáll, vagy pedig beadja lemondását.

Csak dicsérőleg említhetjük a kormány e férfias magatartását, melylyel a párt elé lép, melyből erejét meríté — s tekintve a szabad-elmű párt hangulatát — biztosan irhatjuk, hogy a párt szónokai lendületes beszédekben főgják helyeselni azon kormány eljárását, mely a liberalizmus ügyét apró foltozgatások és kompromisszumok helyett, végre államférfiúi szilárdsággal a kenyértörés elé vitte.

A hétfői konferencia tehát előreláthatólag történelmi nevezetességű lesz. Első eset nagyobb alkotmányos életünk óta, hogy a kormány nyál együtt a párt is fölveti a kockát a saját sorsa felett.

A kormány ezen lépése előre várható szükségesség volt; mert fél reformokkal a párt nem érte volna be, s a legtekintélyesebb pártférfiak a tiszta liberalizmus álláspontjára helyezkedve, készek lettek volna e kérdésben a kormány nyál szemben is állást foglalni.

Retorzió a csehek ellen.

— November 4. —

Az országos iparegyesület gyáripari szakosztálya tegnap délutáni ülésén Gelléri Mór indítványt tett a csehek által szított agitációkkal szemben szükséges retorzió tárgyában. Utalt arra, hogy Magyarország évenként 125 millió forint értékű cseh iparcikket fogyaszt, a mivel szemben a mi kivitelünk elenyésző csekély. Mikor nemzetiségi gyűlölködésből egy nemzet ipara ellen üznek féktelen harcot, akkor csak egy eszközt lát annak leküzdésére, a hasonló fegyverekkel való megtartást. Ezért minden hosszabb indoklás nélkül határozati javaslatot nyújt be, mely szerint: mondja ki a gyáripari szakosztály, hogy országos mozgalmat indít a csehországi gyártmányoknak hazánkban való használata ellen. (Eljenzés.)

Mudrony Soma igazgató a javaslatot előbb az igazgatóság elé öhajta terjesztetni, kérvén annak végrehajtása iránt való intézkedését. Báth Károly nagyon üdvöskének tartja a kezdeményezést, de azt hiszi, hogy nem kellene mindjárt megállapodni a részletekre nézve. Szintén az igazgatóságra bizná az ügyet.

Megyei Kransz Lajos köszönetet szavaz Gellérinek, hogy kellő időben megpendítette a retorzió eszméjét. Mint malomiparos tapasztalatból tudja hogy a cseh agitációnak máris meg van a káros hatása. De azt tekintve hogy az illetékes tényezők máris kezükbe vették az ügyet, óvatosságot ajánl, nehogy az illetékes faktorok, esetleg egy olyan mozgalommal találják magukat szemben, melyet visszavonni nem lehet. Az igazgatóság elé kell terjesztetni az ügyet. (Zajos helyeslés)

Matlekovics Sándor dr szerint a szakosztály kérje meg az igazgatóságot, hogy ebben az ügyben intezzen felterjesztést a kereskedelmi miniszterhez. A feliratban hangsúlyozandó, hogy a vám- és kereskedelmi szerződések természete kizárja az olyan akciózt, a milyen most Csehországban a magyar liszt ellen folyamatban van.

Lithay Béla báró elnök ösmeri a tárgyalások eredményét s kimondja határozatilag, hogy a szakosztály felkéri az igazgatóságot, hogy a miniszter intézzen a cseh agitációk dolgában feliratot s igérje meg, hogy a miniszter akciózt az egyesület minden erejével támogatni fogja.

Külföld.

Insultált király.

Lipót belga királyt tegnap előtt midőn fogatán a Rogier-téren hajtattott, egy csoport szocialista sértő kiáltásokkal fo-

gadta. Egy Vallez nevű szocialista azt kiáltotta: Le a királylyal! Vallez tartóztatták. A rendőrség csak nagynehezen bírta megmenteni a tömeg dühétől.

A montenegrói összeesküvés.

Csetinjéből jelentik, hogy Nikita fejedelem parancsára huszonhárom papot és két volt minisztert, továbbá számos hivatalnokot tartóztattak. Azt hiszik, hogy mindannyian a Danilo trónörökös javára szervezett összeesküvésben voltak részesek.

Zavargások Spanyolországban.

Granadában aggasztó zavargások voltak amiatt, hogy a királyi család ígérete daczára nem volt jelen a Kolombus-ünnepélyeken. Tízezer főnyi tömeg elrombolta a királyi tribünöket, szétkergette a csendőröket, és lerántotta a Kolombus-szobor leplét. Politikai körökben nagy aggodalmakat keltenek e zavargások. A granadai polgármester beadta lemondását. A miniszterek nem mernek Granadába utazni.

Almeníába csapatokat küldöttek az ottan kitört zendülés elnyomása vegett. A rendőrökkel való tegnapi összeütközésben 141 férfi, nő és gyermek sebesült meg.

Tanügy.

A közoktatás állapota.

— A kultuszminiszter 21. jelentése. —

Tegnap osztozták szét a képviselőházban a vallás- és közoktatásügyi miniszter jelentését, mely a közoktatási tanács működését s a kisdedovási és népiskolai közoktatás állapotát ismerteti.

A jelentésből is azt látjuk, hogy népevelésünk tervén fokozatos és örvedetes a haladás. Lassan bár, de következetesen épül az a széles alap, melyre a nemzet jövőjét kell bazírozni.

A most kiosztott kötet ismerteti a közoktatási tanács működését az 1891. évi alapon, kiterjesztvén az ismertetést az 1891—1892-iki tanév második felére is a végből, hogy a tanács munkássága s az iskolai év összhangzatba hozassék.

Böven ismerteti ezután a jelentés a hazai kisdedovási állapotát az 1890/91-iki és 1891/92-iki tanévekből származó adatok alapján és pedig párhuzamosan. Kisdedovási ügyünk az 1891. évi XV. törvényozik által rendeztetvén, székségesnek mutatkozott, hogy a törvényalkotás idejétől a kisdedovási illetőleg éppugy, miként az a népoktatási intézeteknél 1867-ben történt, a legközelebbi időszak adatai álljanak rendelkezésére. Ugyanezen okból közli a miniszter kiegészítéssel a kisdedovási intézetek 1891/92. évi állapotát ismertető részletes adatokat.

A népiskolai közoktatással foglalkozó része a jelentésnek a mult időkkal szemben annyiban szenvedett változást, hogy a nagyobb állandósággal bíró tényezők állapotáról, a tanfelügyelők irodai munkájának apasztása végett a gyűjtések beszüntetettek és csak a lényeges hullámzás alatt állók vétettek figyelembe. A most érintetlenül hagyott részleteket azonban minden ötödik évben a miniszter kimerítően fogja ismertetni.

A jelentés e kötetéhez van csatolva végül az orsz. tanítói nyugdíj- és gyámalap 1891. évi állapotáról szóló jelentés, melyből azt az örvedetes tényt emlitjük ki, hogy az 1891. év folyamán vagy 568,009 frt 86 krral gyarapodott s ezidőszert 8,885,980 frt 96 krt tesz ki. Az alapból 994 tanító összesen 114,270 frt nyugdíjat, 1579 özvegy, összesen 135,787 frt segélyt s 2048 árva összesen 60,382 frt gyámpénzt kapott.

Időjárás.

Légnomás: reggel 7 órakor 763,3 mm., délután 2 órakor 764,1 mm. Hőmérők reggel 7 órakor C° + 8,6. délután 2 órakor C° + 11,0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor N. 8., délután 2 órakor EN. 2. Felhőzet: reggel borult, délután borult, esik. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 5. —

Száraz.
Hőszűrés.

„ARADI KÖZLÖNY“

előfizetési árai:

Helyben		Vidéken	
házhozhordva:		szétküldve:	
Egész évre	12 frt — kr.	Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	6 frt — kr.	Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt — kr.	Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy órára	1 frt — kr.	Egy órára	1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KÖZLÖNY“ kiadóhivatalának küldenők, ugyazinté ide utalando minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványszámokat egy héti ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság“.

HIREK.

November 5. Szombat. Róm. kath. naptár: Imre. — Protestáns naptár: Imre. — Görög-keleti naptár (október 24.): Arétasz. — A nap kél 6 óra 52 perczkor, nyugszik 4 óra 35 perczkor.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola földszint.

November 5. A polgári takarékpénztár rendkívüli közgyűlése délután 4 órakor.

November 6. Az aradi korcsolyázó-egylet közgyűlése délelőtt 11 órakor.

November 6. Löverseny Aradon.

November 6. Az aradi honvédegyelet közgyűlése.

November 9. Városi közgyűlés d. u. 4 órakor.

November 17. Csiky-ünnepély a városház disztermében.

— Személyi hír. Szathmáry Gyula alispán a tótvaradi iparvasut közgazgatási bejárásáról hazaérkezett.

— A hivatalos lapból, A király Róth Ignác kir. tanácsosnak és a ráczkevei uradalom főtisztjének, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, Agoston Károly Tolna vármegye főszámvevőjének pedig sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül a Ferencz-József rend lovagkeresztjét adományozta.

— A Csiky-ünnepély napja. A Csiky ünnepély, melynek programját lapunk tegnapi számában közöltük, az eredeti tervtől eltérőleg nem e hó 19-én, hanem e hó 17-én délután fog megtartatni a városháza disztermében. Az emlékünnepet azért kénytelen a Kölcsey Egyesület előbb rendezni, mint az elhunyt jeles halálának első évforduló napja, mert november 19-én Budapesten Csiky sir-emlékét lepezik le, a melyen nemcsak az egyesület képviselteti magát, hanem a meghívandó vendégek sem jöhetnek le a lelepezés miatt. Mint tegnap értesülünk, az aradi emlékünnepre a rendező bizottság a Csiky-család tagjain kívül meg fogja hívni a magyar tudományos akadémiát, a Petőfi és Kisfaludy társaságokat és a nemzeti színházat.

— Hallaványa Teofil alezredes, az Aradról áthelyezett hadkiegészítő kerületi parancsnok tiszteletére háziezredünk tisztikara szívélyes bucsubankettet rendezett a várbeli kaszinóban. Hallaványa 4 évig vezette a parancsnokság ügyeit s lekötölezz, barátságos modoráért nemcsak alattvalói és bajtársai, hanem az aradi társaság elismerését is a legnagyobb mértékben kivívta. A bucsubanketten a távozó alezredesre számos sikerült toasztot mondtak.

— Esős vásár. A százesztendős kalendárium jóvendölése sokszor jobban beteljesednek egyes helyekre vonatkozólag, mint a központi metrologiai intézet jelzése. Ecce! Itt az aradi vásár. Alig volt időnk örülni a fellett, hogy szép, tiszta vásáros napjaink lesznek, midőn már is meggondolták magukat odafent, s egy kis csöndes zuhanyt bocsátottak a nyakunkba, mely egyhangu permetezéssel kopogtatja meg a vásárosok vászonsátrait. A jó utat is tönkresilányította ez a locs-pocs, s valóságos vályogvető-intézet létesített a marhavásár helyén. Még a szegény panorámás is áldozata lett ennek az áldott időnek, mert az eső lemosta a festéket tarkára festett papagályáról. De hát erről nem lehet tenni. Meg vagy az irva a sors

könyvébe: „Aradi vásár eső nélkül, annyi mint nyeletlen bioska penge nélkül.“

— **Adományok az árvaháznak.** S a r l o t Domokos főkapitány elhunyt fiacskája emlékére 100 frtot, B á c s k a y Béla dr. gyakorló orvos pedig a Székely Albert dr. koporsójára szánt koszoru megváltásául 5 frtot adományozott az aradi árvaházalagra.

— **A polgári takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.** Az aradi polgári takarékpénztár ma, szombaton délután 4 órakor az általunk többször ismertetett fontos ügyek elintézése végett rendkívüli közgyűlést tart, melyre az érdekeltek figyelmét ismételten felhívjuk.

— **Az aradi vásár.** Tegnap kezdődött az aradi vásár igen élénk forgalommal. Ugy a külső, mint a belső vásár egész napon mozgalmassá volt. Sok az eladó, sok a vevő is, mégis minden drága, de különösen a lábasjóságok van magas ára.

— **Uj járványorvos.** Hercz Andor dr. aradi fiatal keresett gyakorló orvost a polgármester járványorvossá nevezte ki a vásár tartására. Az új járványorvos a vasuti pályaudvarban teljesít ügyeletes szolgálatot.

— **Gyászmise az elhunyt püspökökért és kanonokokért.** A csanádi egyházmegye 88 elhunyt püspökeért tegnap d. e. 9 órakor gyászmise volt a temesvári székesegyházban. A gyászmisén D o b ó Miklós apátkanonok pontifikált nagy segédlettel. Hétfőn, folyó hó 1-én d. e. 9 órakor a csanádi egyházmegye elhunyt kanonokjainak lelkiüdvéért tartanak gyászmisét.

— **Italmérési adótárgyalások.** Az aradi pénzügyigazgatóság tegnap tartotta meg S o m o s k e s z, M a g y a r á d, K o v a s z i n o z és B é l z e r i n d községek ital, italmérési és fogyasztási adójának megváltása tárgyában az ajánlati tárgyalást. M a g y a r á d kivételével az összes községekkel eredményt értek el.

— **Haupt-Rapport.** Az aradi várban tegnap folyt le a tartalékos tisztek fő-ellenőrzési szemléje. Előkerültek ismét a csillogó friss uniformisok, miknek azonban ez alkalommal nem kedvezett az időjárás, mert egész nap szakadt az eső s alaposan összeztak az aranyos csákók, köpenyek. A Haupt-Rapport különben minden baj nélkül s szokatlanul gyorsan folyt le a hadkiegészítő parancsnoki irodában, hová reggel 9 órakor gyülekeztek össze a különféle ezredek színeit viselő gyalogos hadnagyok, huszártisztek, tüzérek, dragonyosok, regiments-páterek az elmaradhatlan tiszti sapkával, orvosok, gyógyszerészek stb. A szemlést M a r g i n e a n u Ignác százados tartotta P f e f f e r k o r n Gyula hadnagy segédkezése mellett. A szokásos intelmek megadása után a százados alkalmi beszédet mondott, felolvasta a tartalékos tiszteket érdeklő újabb parancsokat s átvette kinek-kinek a személyi viszonyait feltüntető „Personal Nachweis“-át s ezzel a szemle egy rövid óra lefolyása alatt befejezést nyert.

— **Párbajra hívás hegedűvel.** A mióta a gyulai cigányprimás B á d é P i s t a Aradon megtelepedett, szomoru sorsra jutott A l b e r t Péter aradi cigány zenekara. A két banda kutya-macska módra élegymással s már nem egyszer kellett a kapitánynak kiegyenlíteni a két primás bandája közt felmerült nézeteltéréseket. Most érdekes eszméje támadt Albert Péternek. P á r b a j r a hívta ki ugyanis B á d é Pistát az idegen cigányt és pedig oly formán, hogy a ki győz, az itt marad a ki pedig legyőzetik az puszta városból. A párbaj feltételeit a következőkben állapították meg. Mind a két bandából alakul egykvartett, mely két magyar népdalt és két bihari csárdást, a primások pedig egy-egy hegedűszólót fognak eljátszani. A cigány-párbaj bíróját B e r k e s, a leghíresebb magyar cigányprimás lesz a zenekarával, mely a mácsai falkavadász társaság vasárnap esti lóversenyére leérkezik. A hegedűs verseny, mely iránt városszerte élénk érdeklődés nyilvánul, kedden fog megtartatni valamelyik elsőrendű aradi étteremben.

— **Beszélgető városok.** A kereskedelmi miniszter 1891-ről szót jelentésében sok érde-

kes statisztikai adat van a telefon, posta és telegráf forgalmára vonatkozólag Magyarországnak tizennégy városában van telefonhálózat, és pedig A r a d o n, Budapesten, Debrecsenben, Fiumében, Győrött, Kassán, Miskolczon, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Sopronban, Szegeden, Temesvárott és Zágrábban. Legbeszédesebb városa Magyarországnak Budapest, a hol 1666 állomáson tavaly a telegrámmközvetítésekkel együtt 6,724,988 szor beszéltek; az 1612 előfizető mindenikére 13 beszélgetés esik naponként. Érdekes adat az is, hogy a budapesti telefonhálózat hossza 360 kilométer, az összes drótoké pedig 3969 kilométer. Budapest után a legbeszédesebb város Fiume, a hol a 135 előfizető közül mindenik 8-szor beszél naponként, Nagyváradon 7. Győrött és Miskolczon 6 beszélgetés esik naponként egy előfizetőre. Leghatálgatagabb városunk Arad és Sopron, a hol minden előfizető csak egyszer szólal meg napjában. Az egész országban 8,160,698 volt a telefonozások száma, 1,221,314 gyel több, mint 1890-ben.

— **Elmosott holdfogyatkozás.** Tegnapra érdekes holdfogyatkozás volt jelezve, melyet egész pompájában elmosott az eső. Elképzeljük, hogy a fogyatkozásnak gyönyörű színváltozatai voltak, de mi haszna, mi aradiak nem láthattunk belőlük semmit.

— **A kolerá a délvidéken.** P o k o r n y Margit asszony és fia, Károly és József már veszelényen kívül vannak, s néhány nap múlva elhagyták a járványkórházat. Itte b e r o l és O t e l e k r o l tegnap felette nyugtalanító hírek érkeztek. E két községben a kolerá járványosa n fellépett és számos áldozatot szed. Tegnap éjjel két magán-hajó mintegy 200 utassal érkezett. Temesvárra a fertőzött vidékről. Az utasokat B a n d l Rezső rendőrfőkapitány személyes felügyelete alatt orvosilag megvizsgálták és fertőtlenítették. A két hajót is alaposan fertőtlenítették.

— **Leégett tanya.** Tegnapelőtt este az Aradváros tulajdonát képező F r i e d m a n féle bérleten ismeretlen okból tűz támadt, mely a tanyaépületet és egy istállót teljesen elhamvasztott. Az épületek biztosítva voltak s így jelentékenyebb kára csak a tanyásnak van, a kinek sok gabnája volt a ház padlásán felhalmozva.

— **Zsebmetszés a vonaton.** A tegnapelőtt este érkezett Guraboncz Aradi vonaton B i s z t r i c z Vazul világsi plébános zsebéből 60 frtot elloptak. Az ismeretlen zsebmetszőt nyomozzák.

— **Szegedi paprika.** Egy szegedi paprikakofa több zsák paprikával igyekezett az aradi vásárra. Kétegyházán innen K a l i c z k y György elemeit a szállítmányból egy 30 kgrmos zsákot kiszállított vele Kurticsra. Az asszony Aradon vette észre a lopást s jelentést tett a rendőrségnek, mely a legközelebbi vonattal idehozta K a l i c z k y t a vásár tartására károkába tette.

— **Vásári csavargó.** Deák S i b u Péter csicséri csirkefogó tegnap értékelkezései célzattal csavargott a vásárban. Még mielőtt eredményeket produkálna volna, elcsípték s ma visszautaztatják perzsupp Csicsérra.

— **Pályázatok.** A zolyomi kir. járásbírósnál segédszolgái állásra, november hó 30-ig, a nagy-szebeni kir. tsvéknél aljegyzői állásra, 2 hét alatt, a gyulatehérvári kir. járásbírósnál irnoki állásra, december 3-ig, a világsi kir. járásbírósnál albirói állásra, 2 hét alatt, a marczali kir. járásbírósnál albirói állásra, 2 hét alatt.

H y m e n.

Maurer Mihály utlepi tanító f. hó. 3-án eljegyezte Winter Mariska kisasszonyt. Kis-Sz-Miklóson Winter Ferencz ottani tanító kedves leányát.

Gyászrovat.

Bodnár Imre, szegedi kir. közjegyző — mint részvétellel értesülünk — tegnapelőtt reggel meghalt A boldogult rokon szentes alakja volt a társadalomnak, s nem csak a mélyen

sújtott család, de a közélet is sokat veszített elhunytával.

John János 33-ik es. és k. gyalogezredbeli százados kis fiát, N á n d o r k á t, ki hat éves korában elhunyt, tegnap temették nagy részvétellel. A kis fiúcska temetésén megjelent az ezred tisztikarának számos tagja, hogy kifejezze részvétét a mélyen szomorodott kártárs gyásza iránt. Azonkívül kivonult a százados parancsnoksága alatt levő legénységnek egy szakasza, s a katonazené. Legyen könnyű a hant a kis halottnak.

S P O R T.

— **Az aradi lóverseny.** A v a s á r n a p folyó hó 6-án Aradon a város és a csálai erdő közötti gyepen tartandó lóverseny iránt oly nagy érdeklődés nyilvánul a közönség részéről, hogy a verseny rendezői szükségesnek lássák a tribün megnagyobbítását elrendelni. Ezzel kapcsolatban tudatjuk a közönséggel, miszerint belépti jegyek a versenytéren felállított és a versenyek megkezdése előtt egy félórával megnyitandó pénztárnál is kaphatók. A jegyek árai 3 frt, 1 frt és 20 kr. A totalisateur helyisége, valamint a buffe-t-sátor is már teljesen elkészült. A mint értesülünk a lóversenyre a jegyek már tegnap megérkeztek és kaphatók vasárnap délelőtt 9 óráig az alatt irtaknál, azontul künn a versenytéren. Z e m p l é n y i Sándor, M a r x és F e j é r, M a r e s c h Lajos, P o h i Károly, M a r e s c h Gyula, D o m o n k o s testvérek.

— **Vadászat.** A mácsai falka menetjei:
Nov. 7-én kurticsi erdő.
Nov. 8-án Kicsó-major.
Nov. 9-én ötvenesi nagy major.
Nov. 10-én Kis-Iratos piacz.
Nov. 11-én Ella major.
Nov. 12-én 88-ik őrház.
A találkozás ideje mindenkor délelőtt 11 óra.

Egyletek, Társulatok.

— **Az aradi Filharmonia-egyesület** f. hó 5-én szombaton este 8 órakor z e n e k a r i próbát tart, melyre a működő tagokat ez uton hívja meg az elnökség. A próba a polgári finiskola dísztermében tartatik meg.

— **Az „Aradvidéki Tornaegyesület“** t. tagjai tisztelettel értesítetnek, miszerint ma este Nagy Lajos vendéglőjében társas estély tartatik, melyre az egyesület tagjai ezennel meghívattak. Etkezés étlap szerint; az estély kezdete 8 órakor. Kelt Aradon, 1892. évi november hó 5-én. A z e l n ö k s é g.

Színház.

A színház műsora:

November 5. (Szombat) B e i s s y - i b o s z o r k á n y, operette.
November 6. (Vasárnap) Délután A s u h a n c z, operette; este A f a l u r o s z e s z a, népszínmű.

— **A bolondok háza** tegnap harmadszoros ment, nagy közönség előtt, amely jókat kacagott ez alkalommal is Nyilassy és Sziklay pompás mókáin. Volt szerepváltozás is, amennyiben K é z d y Julis apró szerepét elég ügyesen T a k á c s Jolán játszotta meg.

— **Színházi hír.** Ma, szombaton Zajtz K. remek zenéjű operettje A b o i s s y b o s z o r k á n y adatik. A főbb szerepeket M a r g ó, P é s f a i, S z i k l a i, N y i l a s s y, G e r g e l y és V i o l a játsák.

Törvényték.

— **A Rác-Lusth sajtópör.** Minthogy R á c z Mihály nagyváradai főjegyző sajtópörében a november 3-ikára Aradon kitűzött tárgyalás elmaradt, ez a sajtópör lenne a Nagyváradon alakuló esküdtszék első munkája. Ezzel szemben mi arról értesülünk, hogy a sajtópörben J u s t h Sándor és jogi képviselője a nagyváradai esküdtszék helyett más sajtóbírósság delegálását fogják kérni.

— **Drága kolbászok.** T a t á r Pál S z ü c s Péter és T a t á r Györgyné kurticsi lakosok egyhangulag megállapították, hogy minden-

„szárnyas állat“ között legjobb a disznó. Lop-
tak tehát uton-utzáján, ott ahol találtak
sonkát, kolbászt, szalonnát és rendeztek pazar
lakomákat a felfedezésük öröme. Legutóbb
Wittmann Ferencz élesztárából emeltek
el 9 pár kolbászt. Szűcs Petru úgy meg-
szokott, hogy nem találják az egész ország-
ban. Tatar Petru és Tatar Györgyné
hurokra kerültek, s Petrut, ki már több
izbenült, 2 és fél évi börtönre, Tatar
Györgynét pedig, mert ő csak evett a lopott
kolbászokból, 1 havi fogházra ítélte tegnap az
aradi törvényszék.

Utolsó posta.

— november 4.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tudósítása. —

Kezdeté d. e. 10 órakor.
Elnök: Bánffy Dezső báró.
Jegyzők: Eszterházy Kálmán gróf, Schö-
ber Ernő, Josipovich Géza, Szederkényi
Nándor.
A kormány részéről jelen vannak: Sza-
páry Gyula gróf miniszterelnök, Wekerle Sán-
dor, Szilágyi Dezső, Fejérváry Géza báró,
Lukács Béla.

Felolvasták és hitelesítették a mult ülés
jegyzőkönyvét.

Wekerle Sándor pénzügyminiszter bete-
jeszti a jövő év első negyedében viselendő és
fedezendő közterhekről szóló indemnitit.

Beóthy Akos aziránt intéz kérdést a kor-
mányhoz, hogy mily sorrendben fogja a szó-
nyegen levő javaslatokat tárgyalatni?

Wekerle Sándor kijelenti, hogy erre felelni
nincs most helye; majd annak idején felelni
fog a kormány.

A javaslatot kiadták a pénzügyi bizott-
ságnak

Fejérváry Géza báró beterjeszti a Ludo-
vika-Akadémiáról és az állami alapítványi he-
lyekről szóló jelentését.

Kiadták a véderő- és a pénzügyi bizott-
ságnak.

Krajtsik Ferencz előadó benyújtja az ál-
lami tisztviselők fizetéséről szóló javaslatra
vonatkozó bizottsági jelentést.

Matuska Péter előadó beterjeszti az igaz-
ságügyi bizottság jelentését a telekkönyvi be-
tétel szerkesztéséről szóló javaslat tárgyában
beadott módosításról.

Bokross Elek előadó beterjeszti az aldu-
nai munkálatokra vonatkozó javaslatról szóló
bizottsági jelentést.

Schöber Ernő jegyző jelenti, hogy Sze-
derkényi Nándor interpellációt jegyzett be a
kolera ügyében.

Az interpelláció az ülés végére marad.
Ezután harmadszori felolvasásban is meg-
szavazták a tegnap elfogadott két törvényja-
vaslatot.

Fest Lajos előadó referált a mult év
utolsó negyedének tulkiadásairól.

Madarász József kijelentette, hogy szük-
séges, hogy a hiteltulépések ezentél előbb a
főzamszék tudomására hozassanak.

A jelentést tudomásul vették, egyuttal a
Benes János által referáló számvizsgáló
jelentést is a ház számadásairól.

Következik az interpelláció:

Szederkényi Nándor a kere kezelemügyi
és a belügyi miniszterekhez intézett interpel-
lációjában azt kérdi, hogy a kolera miatt a
forgalom korlátozására vonatkozó rendeletek
legalább egyes városokban, mikor fognak ha-
tályon kívül tétetni.

Elnök közli, hogy Irányi Dániel temetése
ma délután három órakor lesz. Javasolja, hogy
a képviselők délután fél 3 órakor gyülekezzenek
a Deák-terti templomban, ahonnan testületileg
vonulnak a temetőbe.

A legközelebbi ülést hétfőn délelőtt 10
órára tűzik ki.

Ülés vége d. u. 10 órakor.

Táviratok.

A kolera.

Budapest, november 4. (Saj. tud. táv.)
Ejféltől óta hat óráig 7 betegség és 6 ha-
lálkozás fordult elő korelában.

Szeged, november 4. (Saját tud. táv.)
Tegnap déltől két betegség egy halálo-
zás fordult elő.

Belgrád, nov. 4. (Saj. tud. távirata.)
Itt és a környéken három gyanus bete-
gedés fordult elő, egyik beteg már meg-
halt kolerában.

Párbaj.

Debreczen, norember 4. (Saj. tud. táv.)
Szepeházy és Foyton honvéd fő-
hadnagyok ma kardpárbajt vívtak,
összeszólalkozás miatt. — Előbbi súlyo-
san megsebesült.

A királyné temetése.

Stuttgart, nov. 4. (Saj. tud. táv.)
Olga királynét tegnap délelőtt 11 órakor
temették el. Vilmos császár és a
Würtembergi király koporsója
után haladtak. — Mintegy hatvan feje-
delmi személy és kormány képviselő ki-
sérte a koporsót a gyászmenetben és
óriási embertömeg vett részt.

Lopás.

Brüsszel, november 3. (Saj. tud. táv.)
Lille-Tournai vasuti vonalon egy 25000
frank pénz küldeményt tartalma-
zó bőröndöt elloptak.

Közgazdaság.

Aradi marhavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, november 4.

(Eő.) Ma nyilt meg az aradi marhavásár
még pedig elég kedvező jelek mellett. A hir-
telen támadt eső, mely nélkül, ugy látszik,
aradi vásárnak lehetetlen végbemennie, nem
igen befolyásolta az éienk vételkedvet.
Csak az volt a baj, hogy közepes felhajítás
mellett sokkal nagyobb volt a kereslet, mint
a kínálat. Különösen nevelni való tinó-borjut
vásároltak nagymérvű kereslettel a jó árban.
Az árak a következők:

Ó k ö r párja 240—320 frt.
T e h é n darabja 65—68 frt.
N e v e l n i v a l ó t i n ó - b o r j u 40—50 frt.

— Biztosító társulatak fuzioja. A „N. Fr.
Pr.“ budapesti pénzügyi körököt arról érte-
sül, hogy a napokban szerződés jött létre az
első magyar általános és a ma-
gyar franczia biztosító társaságok közt,
melynek értelmében a két társaság egymással
egyesül. Más forrásból azt jelentik, hogy a
két intézet önállósága változatlan marad.

— Az olasz borvám. Rómából telegrafálják
hogy a borvám klauzula ügyében összeült bi-
zottság a sok kellemetlensége előidézett bor-
forgalmat Olaszországból, a szerződés szerint,
melyet az osztrák, magyar és olasz meghatal-
mazottak még a napokban aláírnak, ezáltal
teljesen megkönnyítették s jövőben félreér-
tésektől niucsen mit tartani.

Szeszüzlet.

— November 4. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers eszes 50.50
kicsinyben 61.— hordó nélkül, per 100 liter % beleértve
35 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén

Budapest, 1892. november 4.

Magyar aranyjárdék 6%	—
Magyar aranyjárdék 4%	111.90
Magyar papírjárdék 5%	100.50
Magyar vasnti kölösön	120.50
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kibocsájtás	118.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	—
Magyar földtehermentesítési kötvény záradékkal	—
Temes-bánati földtehermentesítési kötvény	—
Temes-bánati földtehermentesítési kötv. záradékkal	—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—
Magyar szőlődezmaváltsági kötvény	—
Magyar nyereleménysorsjegy-kölcsön	145.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	138.50

Osztrák járadék papirban	96.40
Osztrák járadék ezüstben	96.25
Osztrák járadék aranzban	114.50
1800-ki államsorsjegyek	140.—
Osztrák-magyar bankrészevény	986.—
Magyar hitelbankrészevény	356.—
Osztrák hitelintézet részevény	309.80
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.88
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.53
Német birodalmi márka	58.75
London	118.70

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósításai. —
Budapest, nov. 4. d. u. 5 óra.

Gabona	Faj	Irány- zat	100 klgramm frt
B u z a	bánsági	szilárd	7.20—7.75
	tiszavidéki	"	7.30—8.—
	pestvidéki	"	7.25—7.95
	fehérmegeyi	"	7.25—7.95
	bácskai	"	7.25—7.85
Észak-magyarországi			
R o z s		lanyha	6.40—6.60
Á r p a	takarmány	"	5.15—5.40
	égetni való	"	5.60—6.10
Z a b		lanyha	6.40—7.50
T e n g e r i	bánsági	lanyha	5.55—5.85
	másnemű	"	4.75—4.80
K á p o s z t a - r e p c z e		lanyha	4.70—4.75
K ö l e s		lanyha	11.—11.50
		lanyha	4.60—4.80
B u z a	tavasza	csend.	—
	junius 1892	"	7.68—7.70
T e n g e r i	őszre	"	—
	máj.-jun. 1892	csend.	4.76—1.78
Z a b	szept.-okt. 1891	"	5.—5.02
	Bpest sz. tavasz	csend.	—
K á p o s z t a - r e p c z e	őszre	"	5.45—5.47
	aug.-szept. 1891	csend.	11.70—11.80

Aradvárosi

Évadbérlet
36. szám.

színház.

Havibérlet
4. szám.

Szombaton, 1892. évi november hó 5-én:

A boyssy boszorkány.

Vig operette 3 felvonásban. Irta: Koszta Károly. Zenéjét
Zaytz Jenő. Fordította: Latabár Endre.

SZEMÉLYEK:

Flore cze, uralkodó herezegnö	Pósfay Eila.
D'Orsaage Amelie	Egyed A.
De la Roche Melanie	Margó Z.
Croqueferblance marquis, gascognei nemes az apródok parancsnoka	Sziklai. Viola.
Bric a Brac Arthur herceg	Szepesi.
Fatras lovag, kamarás	Csatár.
Griselle, vón katona	Gergely.
Flageolet, porfü	Nyilasy.
Piere, korcsmáros egy erdőben	Márkus I.
Suzon, nővére	

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.**

Nyilttér.*

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

**kölcsönöket nyujt
ház és földbirtokra**

bekebelezés mellett, 18 évi törlesztésre, 100 frt
tartozás után évi 9% frt tőke és kamat együt-
tes fizetése mellett; 38 évi törlesztésre 100 frt
tartozás után évi 7 frt tőke és kamat együt-
tes fizetése mellett, vagy 6% kamatra a tő-
kének tetszés szerinti időben való törlesztése
mellett. Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek
mellett convertál.

A kölcsönügyletek gyors és előzékeny
lebonyolítása biztosittatik.

198 6—10

Az igazgatóság.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget
a s z r k.

Hirdetmény.

A közeledő országos vásárra való tekintetből, nehogy a cholera járvány lepte helyekről oly áruk hozassanak be, a melyek által a járvány behurcolható, ismételten figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak 78384 sz. a. kelt s már 12628 sz. a. hirdeteményileg is közzétett alább felsorolt, Oroszországból, Németországból, Romániából és Buddpestről származó áruknak, mint ragályfógo tárgyának úgy vasutoni, mint más járművekeni behozatala tilos:

1. Rongyok
2. Ocska ruhák
3. Használt ágy
4. Használt (mosatlan fehérnemű)
5. Ocska alattságok és kötelek
6. Friss gyümölcs, friss főzelék neműek és friss zöldség

7. Caviar, édes vizi rákok és csigák, osztrigák, s nem elkészített teknősbékek kivéve azon halakat, melyek légmentesen elzárt bádogszelencékben bocsájtattak áruba.

8. Hus egyéb nyers állati termények u: m: kolbász és hurka (kivéve szalámit) nyers azaz friss és nem tökéletesen kiszáradt bőrök tej, vaj, túró és lágy sajt; préselt zsír, nyers haj, szőr, serte amennyiben nem gyártási célra szánt száraz serte, szőr, haj hozatik, toll, friss belek, faggyu, füstölt, sózott, párolt hus, ha sózva vannak is.

9. Mosatlan gyapju, ezen fogalom alatt értenek a nyers vagy szárított gyapjas bőrök is, csontok s egyéb nyers állati hulladék, mint szarvak, csülkök, paták s más vágóhídi hulladékok és végül rongyokba göngyölt bármely küldemények mint pamut, selyem és gyapju rongyok, bőrből készült ruhák és ágyneműeki ócska hálók, kaucsuk, viaszkos vászonból ruhák.

Midőn tehát ezen elősorolt áruk bekoztalanak tilalmáról a jelen hirdetmény utján az érdekelteket értesitem, egyidejűleg tudomásra juttatom, hogy a tiltott áruk a forgalomba hozataltól eltiltani fognak.

Kelt Aradon 1892 évi október hó 27-én, a város kapitányi hivatal mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos.
főkapitány.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak f. évi 78738 sz. a. kelt körrendelete alapján a kolera járvány tovaterjedésének illetve behurcolásának megakadályozása céljából ismételten figyelmeztetem mindazon szállást adókat egy a nyilvános vendégfogadók: iparos és magán szállótulajdonosokat nemkülömben mindazon magánosokat kik járványos helyről érkezett idegeneknek, vagy haza térőknek szállást adnak, azok neveit a lakás pontos megjelölése mellett a hatóságnak azonnal bejelentésükkel a fertőzött helyről érkezettek a város területén megszálltak, a hatósági orvos által egészségi állapotukról meggyőződést szerzendő, felkeresett és 5 napig tartó orvosi felügyelet alá fognak vétetni.

Megjegyeztetik azonban, hogy az ily egyének az egész idő alatt a mig egészség zavartalan, szabaddan járhatuak, lakhelyüket a hatóságnak tett bejelentés után tetszés szerint változtathatják, sőt első telepedési helyöket el is hagyhatják de csak ha új tartózkodási helyöket, annak értesíthetése végett előzőleg tudatja a hol is az orvosi felügyelet folytatatik. A távozó az észlelési időtartamáról (5 nap) szölvő egészségi bizonyítvánnyal látatik el a köteles új megtelepedési helyén azonnal jelentkezni és a valóságnak megfelelőleg bevallani, hogy a kolera lepte helyről mikor indult el, mely alkalommal a már kiállott orvosi felügyelet idejéről nyert egészségi bizonyítványt is bemutatni tartozik.

Midőn erről tudomás és megfelelő alkalommal a város lakosságát a jelen hirdetmény utján értesitem, egyidejűleg figyelmeztetem, hogy mindazok, kik a kolera járvány tovaterjedésének illetve behurcolásának megakadályozása végett kiadott jelen s ezzel kapcsolatosan már kiadott rendeleteket megsze-

gik, az 1878 évi V. l. cz. 36 §-a értelmében fognak büntettetni.

Kelt Aradon 1892 évi október hó 20-án, a város kapitányi hivatala, mint I ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

M. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

22849 | I. sz.

806 3-3

Pályázati hirdetmény.

Talpfák szállítása iránt.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége vonalain az 1893. évben mintegy 28,200 darab I-ső és 11,800 db. II-od rangu talpfa fog szükségeltetni, mely 1893. évi február hó 1-től szeptember hó végéig egyenlő havi részletekben leszen beszállítandó.

Ezen talpfák szállítása a 129381 | 91. szám alatti általános és a tölgy illetve bükkfalpfák szállítására nézve fenálló 21987 | 92. sz. különleges szállítási valamint a részletes pályázati feltételek alapján eszközöndő, mely feltételek az üzletvezetőség I. osztályánál a hivatalos órákban megtekinthetők.

A részletes pályázati feltételek az üzletvezetőségtől díjmentesen, a szállítási feltételek pedig az összeg (25 és 15 kr.) előzetes lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtárolt megszerezhetők.

Mindegyik ajánlattevőről feltételeztetik, hogy az említett pályázati és szállítási feltételeket jól ismeri és azokat elfogadja.

A talpfák 10%-ának ütközési, 90%-ának pedig közbelső talpfának kell lenni.

Ajánlható tölgy is telitelen vagy telített bükkfalpfa.

Ha telített bükkfalpfa ajánlatik, a telítési mód pontosan körülírandó.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot hogy szükségletét tetszése szerint tölgy vagy bükkfalpfa fedezhesse, hogy a kiirt mennyiséget 20%-al felemelhesse vagy leszállithassa.

Az ajánlatok legkésőbb 1892. évi november 15-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályának főnökéhez benyújtandók vagy posta utján beküldendők, a bánatpénz pedig f. évi november 14-ig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le.

Arad, 1892. október hóban.

Az üzletvezetőség.

13231 k h 1892 sz.

828 2-3

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszterium 61369 | II 884 sz. a kelt intézményének jóváhagyott 12757 | 403 884-ig szabályrendelet alapján azon ház és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda kövezet vagy aszfalt burkolattal ellátva nincs felhívom, hogy teikeik előtt a gyalog járó folyó évi November hó 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter szélességben és 15 cm. magasságban homok réteggel akként látassák el, hogy a vízfelfogó árok vagy folyóka felé 5 cm-ternyi eséssel birjon.

Ha a gyalog járó 1 1/2 méternél keskenyebb, fentirt módon egész szélességben homokréteggel beborítandó. Köteles ház és telektulajdonos a gyalog járók mellett elvonnuló vízvezető árkat telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előirt utatás és mérték szerint kiásatni s azt vízvezető árkokon keresztül a kocsijáratnál hidat építeni s azt folyton jókarban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget nem tesznek 2 trtól 25 frtig terjedhető pénzbírsággal büntettetik s ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető mulasztó költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletet az erre utaltak a nagyobb vizállás beálta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközöltetett figyelembe vétetni nem fog.

Aradon, 1292. évi október hó 24-én.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

M. kir. államvasutak bpest-dunabalparti üzletvezetősége.

44481 | 92. sz.

797 1-3

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak bpest-dunabalparti üzletvezetősége a vonalai részére 1893. évben szükségelt 22600 drb II. rangu tölgy. telített, vagy telitelen bükk talpfa szállítására mely mennyiségből 15 százalék ütközési talpfa szállítandó, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A talpfák 1893. évi febr. 1-től, szeptember hó 30-ig egyenlő havi részletekben szállítandók be.

A részletes pályázati feltételek szerint szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1892. évi november hó 15-én déli 12 óráig nyújtandók be az üzletvezetőség általános osztályának vezetőjénél (Térz-körut 62. sz. I. 5. ajtó) a részletes pályázati feltételek értelmében leteendő bánatpénz pedig 1892. évi november hó 14-én déli 12 óráig az üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál leteendő le.

A részletes pályázati és szállítási feltételek az üzletvezetőségnél betekintheők. A részletes pályázati feltételek a budapest-dunabalparti üzletvezetőségtől díjmentesen a szállítási feltételek készpénz lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtárból (Andrássy-ut 73. szám) megszerezhetők lévén, feltételeztetik, hogy ajánlattevő ezek teljes ismeretével bír.

Budapest, 1892. október hó.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak

133314

Hirdetmény.

A magyar és osztrák vasutakon érvényes közös díjszabási határozmányokhoz (díjszabás I. rész) XI. pótlék életbeléptetése.

A magyar-, osztrák és közös vasutak (a cs. kir. szab. déli vaspálya társaság kivételével a cs. és kir. Boszna vasut és a banyaluka-berlini cs. és kir. katonai vasut vonalainak területén az 1887. évi szeptember hó 1-től érvényes, a gyors- és teherárúk, valamint élő állatok, járművek és hullák szállítására nézve közös határozmányokat tartalmazó díjszabáshoz (I. rész) folyó évi november hó 1-én a XI. pótlék lép életbe, mely az áruk szállítására érvényes általános határozmányokra és az áruosztályokra vonatkozó módosításokat és kiegészítéseket tartalmaz.

Ezen pótlék példányai a magy. kir. államvasutak díjszabási osztályába valamint a többi részes vasutigazgatóságnál szerezhetők meg, Budapest, 1892. október 10-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága egyszersmind a részes vasutak nevében is.

M. kir. államvasutak üzletvezetősége Aradon.

23911 szám.

830. 1-3

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége az 1893. évben és esetleg további 2 éven át saját vonalai részére szükséges csepü, fagygyu, jutefonal, finomított ásványkenőolaj, tisztító ásványolaj, ásvány henger kenő olaj, lepárolt ásvány kenő olaj, vulkanolaj, tisztított kender és rézgálicz, továbbá egy a saját valamint a Miskolczi üzletvezetőség részére szükséges kőolaj szállítását biztosítani óhajtván ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 25-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályának főnökéhez nyújtandók be, vagy posta utján küldendők be, a bánatpénz pedig f. év november hó 24-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek s a szállítandó mennyiségek valamenynyi üzletvezetőségnél megtekinthetők, illetve megtudhatók. Ezen feltételek az aradi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltattatnak esetleg kívánatra posta utján is megküldetnek.

Az általános és különleges szállítási feltételek szintén megtekinthetők valamenynyi üzletvezetőségnél ezek azonban csak a megállapított árak lefizetése mellett szerezhetők meg a m. k. államvasutak nyomtatványtárból.

Az általános feltételek ára 25 kr., a különleges feltételeké pedig 15 kr.

Arad 1892 október hóban.

Az üzletvezetőség.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke által 1893-ban szükségelt tölgy- és fenyőfáneműeknek szállítása iránt folyó évi november hó 14-én d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási-ár árjegyzék szerint.

Bánompénzül leteendő a fenyőfára nézve 50 frt, tölgyfára nézve ugyancsak 50 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli arlejtést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892. évi október 31-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

Csak rövid ideig látható.

Aradon,
nagy hid-utca sarkán, a vörös
ökör szállodával szemben.

WERIN
nagy történelmi-mechanikai

MUZEUMA.

Életnagyságu és mozgó viaszalakok,

melyek hasonlatosságuk, csodálatra méltó jelmezük és csodálatos mechanikájuk által méltó fel-tűnést keltenek.

A 150-nél több viaszalak közül különösen kiemelendő:

Ezer és egy éj; nagy hatást keltő csoportozat.

Rudolf, néhai trónörökös a ravatalon.
XIII. Leó pápa ő szentsége, teljes egyházi díszben.

Hófehérke a hét törpével és a herczeggel.
Második Sándor orosz czár, halálos ágyon.

Amor és Vénus, mythologiai remekmű.
A vezeklő Magdolna.

Egy fiatal anya öröme és boldogsága.

Legujabb! **Baros Gábor** néhai keresk. minis-ter életnagyságban.

**A szép tátovirozott Iréne, akadé-
miai alak,** művészileg kivitt tátovirozással,
körülbelül 400 rajzzal

Egy gyönyörű Amoretta-csoport, 6
darab, melyből kettő mechanikai gép által
mozog és forog.

Belizár, a híres görög vitéz szép leányával,
mint koldus.

Fatima, híres keleti szépség, mozog és do-
hányzik.

Almée, az egyiptomi csodaleány, egy szépség.
Vecsera Mária bárónő, a dijkoszorozott
bécsi szépség.

Egész sororata a népfajoknak a világ minden
részeiből és számos egyéb hirneves személyi-
ségek, egymint: császárok, királyok stb.

Külön szakaszban: **a szép Meluzina, a
habok tündére, fele hal, fele nő.**
Továbbá egy nagyszerű külön terem az úgy-
nevezett „**PARISI NEVETŐ.**“

Kiállításom minden család által megütközés nél-
kül megtekinthető.

Belépti-díj: csak 10 kr.

Naponkint nyitva reggel 9 órától este 10 óráig
fényes kivilágítás mellett.

Számos látogatást kér mély tisztelettel
aljegyző.

846 3—6

WERIN R.

„Nincs többé fejfájás!“

D. GÖTZ

Migraine-pora

huszonöt év óta egyoldalu, ide-
ges, rheuma-szerű, sőt gyo-
morból származó fejfájás ellen
a legjobb sikerrel használtatott
mit több ezerre menő köszönet-
nyilvánítás bizonyít. Utolsó
időben a

MADRIDI UDVAR

és Baross Gáborné ő excellenciája feltűnő eredmén-
nyel használta. — 1 doboz ára használati utasítással
2 frt. 1 kis próba-doboz 1 frt. — Eredetiben kap-
ható Fáykiss József „nagy Kristóf“-hoz címzett gyógy-
szertárában, továbbá Török Józsefnél, király-utca 12.
Budapesten. 827 3=10

Raktár Aradon: Schaffer Adolf és Rozsnyay
Mátyás gyógyszerész uraknál.
Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek

18763 | 892.

1—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter ur
87774 | 892. sz. a. kiadott körrendeletével értesíti
a törvényhatóságokat, hogy a new-yorki osztrák-
magyar főkonzulnak a külügyminiszteriumhoz tett
és onnan a belügyminiszterrel közölt jelentése szer-
int az Europa több helyén fellépett cholera járvá-
ny behurcolásának megakadályozása czéljából
az E. A. Egyesült államok területén partra lépni
nem szabad.

Ezt azzal hozzuk a közönség tudomására, hogy
a netán kivándorolni szándékozók fel fognak tar-
tóztatni és előbbi lakóhelyükre visszautasítottatni.
Aradon, 1892. október 22.

A városi tanács.

10029 | 892.

1—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter ur
81262 | 892. kelt körrendeletével a cs. és kir. bel-
ügyminiszter ur f. hó 15-én 41667. sz. a. kelt át-
irata nyomán tueomásvétel végett közhirre teszi,
hogy a cholera mentes vidékről Szerbiába utazók
az osztrák-magyar monarchiából érkező utasok
ellen különben kiszabott 3 napi vesztégyár alól
csak úgy lesznek felmentve, ha rendőrségi (ható-
sági) bizonyítvánnyal tanúsítják, hogy ideérkez-
tük alatt 6 napig csakis cholera mentes helyeken tar-
tózkodtak.

Arad, 1892. október 22.

A városi tanács.

843—892. gazd. sz.

847 2—3

Arlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a
Kossuth-utcai honvédlaktanyának kibővítésével és
átalakításával kapcsolatos munkák elvállalása iránt
f. évi november 14-én d. e. 10 órakor arlejt-
ést tart.

Kikiáltási ár a föld és kőműves munkákra
nézve 36222 frt 14 kr.

2. az asphalt-munkákra nézve 3586 frt 22 kr.

3. a kőfaragó munkákra nézve 852 frt 05 kr.

4. az ács munkákra nézve 11797 frt 78 kr.

5. a cserépfedő munkákra nézve 2586 frt 23 kr.

6. a bádógos munkákra nézve 1675 frt 77 kr.

7. az asztalos, lakatos és mázoló munkákra
nézve együttesen 8446 frt 25 kr.

8. a vasmunkákra nézve 3809 frt 88 kr.

9. az üveges munkákra nézve 706 frt 33 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a
készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésben részt lehet venni szóbeli és
írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli ar-
lejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor
vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mel-
lékelve van s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az
arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek, tervek és költségveté-
sek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1892.
évi október hó 31-én tartott üléséből.

Kiadta:
Lócs Rezső
aljegyző.

M. kir. államvasutak üzletvezetősége Aradon.

24599 | III. sz.

849 1—3

Árverési hirdetmény.

Közhirre tétetik, miszerint a kézbesít-
etlen tárgyak, u. m. diszmű, kép vasáru,
tölgyfapalló, ruhanemű, varrógép, eczet,
essencia, bor, cognac, deszka stb. to-
vábbá a talált és elhagyott tárgyak nyil-
vános árverése f. év november hó 14-ikén
reggeli 9 órától kezdve fog Arad állomá-
sunk teherkiadási raktárában megtartatni.

A t. cz. közönség ezen árveréshez tisz-
telettel meghivatik.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak.

139564 | 92. A. V. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága pályá-
fentartási czélokra már nem használható külföldi
ócska vassin eladása czéljából nyilvános pályáza-
tot hirdet.

Ezen sinek a magy. kir. államvasutak vala-
mely állomásán bérmentve kocsi rakva és hiva-
taltól bemészálva bocsátatnak a vevő rendelke-
zésére.

Az adás-vétel megkötése időpontjában kész-
letben levő mintegy 3800—4000 tonna sin árát a
vevő 8 nap alatt befizetni és a sineket a befizetéstől
számított 2 hét alatt átvenni köteleztetik, a további
mintegy 200—500 tonnára tehető készletek az
ócska anyagok eladásáról szóló, alább idézett ál-
talanos feltételek értelmében legkésőbb 1893. ja-
nuár hó végéig veendőek át.

A sinek minden kötelezettség nélkül az egyes
darabok szabványára, hosszára és minőségére
adatnak el, minél fogva az ajánlat tevők, ha csak
is különleges czélokra alkalmas, vagy bizonyos
szelvényű és hosszáságu sineket kívánnak megvenni,
ezen kívánságukat az ajánlatban határozottan ki-
jelenteni tartoznak.

Kikötetik, hogy minden ajánló ajánlatával az
a felett hozandó határozatig kötelezettségben ma-
rad. Ajánlat részmenyiségre is tehető.

Az ajánló, a jelen hirdetésben fel nem sorolt
föltételekre nézve kötelezőnek elismeri a m. kir.
államvasutak az ócska anyagok eladása iránt
fennálló 129381 | 91 sz. általános feltételeit, melyek
aláírásával, ellátva okvetlenül ajánlatához csa-
tolni tartozik.

Aláírt feltételek nélkül beérkező ajánlatok
nem fognak figyelembe vétetni.

Ezen feltételek 16 krjával a nyomtatványtár-
tól megszerezhetők.

Az ajánlatban az átvételi állomás, továbbá
az ajánlati ár f. számmal és betűvel, végre az
idézett feltételek elfogadása világosan kiteendő.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók,
hogy kellően lepecsételt, s egy 50 kros m. kir.
bélyeggel ellátott ajánlatukat ezen külfelirattal:
„Ajánlat ócska aczél sinek megvételére a
139564 | 92 számhoz“, f. 1892 évi november 24
ikének déli 12 óráig az anyag és leltár beszer-
zési szakosztályunknál (Andrássy-ut 73 sz. II. em.
benyújtani sziveskedjenek.

Bánatpénzkép n az ajánlott egységi ár szerint
kiszámított értékösszeg 5%-ka november 23-án
déli 12 óráig a fő pénztárnknál készpénzben
vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban
leteendő.

Az értékpapirok elogadtatnak a budapesti il-
letve bécsi tőrszén legutóbb jegyzett 14 napnál
nem réggibb utolsó árfolyam szerinti értékben, de
nem a névértéken felül: ugyamly értékben számít-
tatnak az óvadéknál leteendő értékpapirok is.

Bánatpénz nélkül, ugy szintén elégtelen bánat-
pénzzel, vagy a határidőn túl tett ajánlatok figye-
lembe vételre nem számíthatnak.

Egyébként a m. kir. államvasutak igazgató-
sága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok
között tekintet nélkül az ajánlott árra, szabadon
választhasson, hogy az ajánlott mennyiségből es
egyes ajánlatoknak tetszés szerinti részmenyiséget
is engedhessen át, s végre, hogy a czél elérésére
bármely más intézkedést is tehessen.

Ha ajánló csak a kiírt egész mennyiségre vagy
annak bizonyos meghatározott részére kíván aján-
latot tenni, ezt ajánlatában határozottan kifejezni
tartozik.

Budapest, 1892. október hóban.

Az igazgatóság